

Kohtuasi C-483/20

Eelotsusetaotlus

Saabumise kuupäev:

29. september 2020

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Conseil d'État (Belgia Belgia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

30. juuni 2020

Apellant:

XXXX

Vastustaja:

Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides

**CONSEIL D'ÉTAT (BELGIA KÕRGEIMA HALDUSKOHTUNA
TEGUTSEV RIIGINÕUKOGU) HALDUSKOLLEEGIUM.**

[...]

KOHTUOTSUS

[...]

Menetluses

XXXX

versus:

**Commissaire général aux
réfugiés et aux apatrides.**

I. *Apellatsioonkaebuse ese*

XXXX palub 21. mail 2019 esitatud apellatsioonkaebusega tühistada 8. mai 2019. aasta kohtuotsus [...], mille on teinud Conseil du contentieux des étrangers (välismaalaste asjade halduskohus, Belgia) [...].

II. *Menetlus Conseil d'état's (Belgia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu)*

[...]

[...] **[lk 2]** [...]

[...]

III. *Asja läbivaatamisel olulised faktilised asjaolud*

Apellant, kes väidab, et on Süüria kodanik, sai 1. detsembril 2015 Austrias pagulase staatuse.

Ta lahkus väidetavalt Austriast 2016. aasta alguses, et ühineda oma tütardega, kellest üks on alaealine ja kes olid saanud 14. detsembril 2016 Belgias täiendava kaitse seisundi.

14. juunil 2018 esitas ta Belgias rahvusvahelise kaitse taotluse.

11. veebruaril 2019 tunnistas Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (pagulaste ja kodakondsuseta isikute üldvolinik) tema taotluse vastuvõetamatuks 15. detsembri 1980. aasta seaduse välismaalaste territooriumile sisenemise, seal elama asumise, viibimise ja riigist väljasaatmise kohta (loi sur l'accès au territoire, l'établissement, le séjour et l'éloignement des étrangers) artikli 57/6 lõike 3 esimese lõigu punkti 3 alusel. **[lk 3]**

8. mail 2019. aastal [...] jättis Conseil du contentieux des étrangers (välismaalaste asjade halduskohus, Belgia) rahuldamata kaebuse, mille apellant eespool viidatud vastuvõetamatuks tunnistamise otsuse peale esitas. Tegu on otsusega, mille peale esitati apellatsioonkaebus.

IV. *Kohaldatav Belgia õigus*

15. detsembri 1980. aasta seaduse välismaalaste territooriumile sisenemise, seal elama asumise, viibimise ja riigist väljasaatmise kohta (loi sur l'accès au territoire, l'établissement, le séjour et l'éloignement des étrangers) [...] artikli [...] 57/6 lõige 3 näeb [...] ette järgmist [...]:

[...]

[...] [lk 4]

[...]

[...] [lk 5]

Artikli 57/6 lõige 3. Pagulaste ja kodakondsuseta isikute üldvolinik võib tunnistada rahvusvahelise kaitse taotluse vastuvõetamatuks, kui:

[...]

3. taotleja on juba saanud rahvusvahelise kaitse mõnes teises Euroopa Liidu liikmesriigis;

[...]

V. *Ainus väide*

VI. *Poolte argumendid*

Apellandi ainus väide on, et on rikutud 28. juuli 1951. aasta Genfi pagulasseisundi konventsiooni artiklit 1, arvestades [lk 6] Pagulaste Ülemvoliniku Ameti (UNHCR) menetluse ja kriteeriumide käsiraamatu artiklitega 181–188; Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklitega 18 ja 24; Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiivi 2011/95/EL, mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule, artiklitega 2, 20, 23 ja 31 ning selle põhjendusega 18; Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta artikli 25 lõikega 6 ning selle põhjendusega 33; põhiseaduse artikliga 149; 15. detsembri 1980. aasta seaduse välismaalaste territooriumile sisenemise, seal elama asumise, viibimise ja riigist väljasaatmise kohta (loi sur l'accès au territoire, l'établissement, le séjour et l'éloignement des étrangers) artiklitega 39/2, 39/65 48/3, 48/4 ning artikli 57/6 lõikega 3; perekonna ühtsuse ja lapse parimate huvide põhimõtete ning kaitseõiguste ja võistlevuse põhimõtete kohta.

Ta väidab, et eespool nimetatud direktiivi 2013/32 artikli 33 lõikes 2 ja eespool nimetatud 15. detsembri 1980. aasta seaduse artikli 57/6 lõikes 3 sätestatakse võimalus, mitte kohustus, ning et neid tuleb tõlgendada ja kohaldada kooskõlas põhiõigustega. Apellant rõhutab, et vaidlustatud kohtuotsuses „ei öelda, et seaduse artikli 57/6 lõike 3 kohaldamisel ei saa ega/või tohi arvestada perekonna ühtsuse põhimõttega; ometi piiratakse seal selle põhimõtte kohaldamist üksnes kaitseta isikutega“; ta leiab, et lisaks „jääb arusaamatuks, miks on samamoodi piiratud lapse parimate huvide põhimõtte kohaldamine“, sest „kui välismaalaste seaduse

artikli 57 lõike 3 kohaldamisel võib perekonna ühtsuse põhimõtet arvesse võtta, siis ei välista miski, et sama kehtib ka lapse parimate huvide põhimõtte kohta, kuna tagatud õigused on samalaadsed ja üksteisega tihedalt seotud“. Apellandi sõnul on need põhjendused vastuolulised.

Mis puutub põhjendusse, mille kohaselt „ei ole huvitatud isikutele nende olukorra ebakõla võõras“, selgitab apellant ühelt poolt, et „kohtuotsuses ei tooda välja, kuidas see välistab perekonna ühtsuse põhimõtte järgimise“, ja teiselt poolt, et seda küsimust ei tõstatanud vastustaja ning seda ei esitatud ka talle teatavaks tehtud määruses ja seega ei saanud ta kõnealusel küsimuses oma seisukohta väljendada, mis on kaitseõiguste rikkumine.

Selles, mis puutub lapse parimate huvide põhimõttesse, lähtub ta Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklist 24, direktiivi 2011/95 artikli 20 lõikest 5, direktiivi 2013/32 artikli 25 lõikest 6 ja lapse õiguste konventsiooni [lk 7] artiklitest 3, 9 ja 10 ning heidab kohtuotsusele ette seisukohta, et „taotleja lapse parimaid huve ei ole põhimõtteliselt vaja arvestada juba ainuüksi seetõttu, et see ei vabasta vanemat rahvusvahelise kaitse andmise menetluse tingimuste täitmise kohustusest“, ilma et „oleks arvestatud konkreetsete asjaoludega, mida taotleja oma kaebuses välja tõi“.

Seejärel märgib apellant, et perekonna ühtsuse põhimõte „näeb ette, et isikule, kellele on juba antud kaitse mõnes muus riigis kui see, milles tema alaealine laps selle sai, tuleb anda kaitse, ja seda just nimelt selleks, et tagada perekonna ühtsuse põhimõtte järgimine“. Ta lähtub harta artiklist 18; UNHCRi menetluse ja kriteeriumide käsiraamatust, milles tõlgendatakse Genfi pagulasseisundi konventsiooni artiklit 1, ja direktiivi 2011/95 artiklist 23 ning märgib, et „[v]astupidiselt sellele, mis kirjas kohtuotsuses, tuleb taotlejale anda kaitse lapse parimate huvide ja perekonna ühtsuse tagamiseks, et ta saaks eelkõige osa direktiivi artiklites 24–35 kirjeldatud hüvedest“. Ta väidab, et „kaitse andmisel taotlejale, keda on teises liikmesriigis juba pagulasena tunnustatud, ei puudu igasugune seos rahvusvahelise kaitse loogikaga; taotlejale, kes elab ilma elamisloata Belgias koos tema eestkoste all oleva pagulasena tunnustatud alaealise tütreaga, selles riigis kaitse andmisel ei puudu seos kaitseloogikaga, mille järgi tunnustati pagulasena tema tütar“.

Vastaspool vastab, et UNHCRi menetluse ja kriteeriumide käsiraamatus sätestatakse perekonna ühtsuse põhimõte; et see põhimõte näeb ette, et kui perekonnapea vastab määratluses sätestatud kriteeriumidele, siis üldiselt saavad tema ülalpeetavad pereliikmed pagulase staatuse; et see tähendab, et pereliikmed ei saa seda staatust mitte sellepärast, et nad ise vastavad Genfi konventsioonis sätestatud tingimustele, vaid sellepärast, et perekonnapea sai pagulase staatuse; et selles mõttes annab perekonna ühtsuse põhimõte „tuletatud“ staatuse; et kohtuniku põhjenduskäik, mille kohaselt see põhimõte „rajaneb kaitse põhiloolikal ja selle eesmärk on laiendada ühele pereliikmele antud rahvusvahelist kaitset teistele liikmetele, kellel see puudub. Selle põhimõtte kohaldamiseks puudub seega alus, kui – nagu praegusel juhul – kõikidele asjaosalistele on rahvusvaheline kaitse juba

antud, ehkki küll eri riikides“, on seega täiesti õige ning kooskõlas; et perekonna ühtsuse põhimõte ei ole sätestatud 15. detsembri 1980. aasta seaduses; et ehkki direktiiv 2011/95 sätestab perekonna ühtsuse põhimõtte, ei ole selle eesmärk siiski mitte tagada tuletatud seisundi andmine [lk 8], vaid võimaldada rahvusvahelise kaitse saaja pereliikmetel saada riigisisese korra kohaselt osa artiklites 24–35 sätestatud hüvedest; et artikkel 23 kehtib lisaks ka nendele rahvusvahelise kaitse saaja pereliikmetele, kes ei täida vastava kaitse saamiseks vajalikke tingimusi; et artikkel 23 on seega praegusel juhul samuti kohaldamatu; et seda põhjenduskäiku on kinnitanud Euroopa Liidu kohus, kes oma 4. oktoobri 2018. aasta otsuses [Ahmedbekova (C-652/16, EU:C:2018:801, punkt 68)] täpsustas, et „direktiivis 2011/95 ei ole ette nähtud pagulasseisundi või täiendava kaitse seisundi niisugust laiendamist selle isiku pereliikmetele, kellele niisugune seisund on omistatud. Direktiivi artiklist 23 tuleneb nimelt, et direktiiviga on liikmesriikidele üksnes pandud kohustus kohandada oma riigisisest õigust nii, et kõnealuse seisundi saaja pereliikmed direktiivi artikli 2 punkti [j] tähenduses võiksid juhul, kui nad isiklikult ei vasta selle seisundi saamise tingimustele, taotleda teatud hüvesid, mille hulka kuuluvad näiteks elamisloa väljastamine või võimalus tööd või haridust saada ja mille eesmärk on säilitada perekonna ühtsus“; et kui perekonna ühtsuse põhimõttele omased tingimused ei ole täidetud, siis pelgalt lapse parimate huvide põhimõtte selle kohaldamist ei õigusta; et kui seadusandja on sätestanud rahvusvahelise kaitse andmisele konkreetsed tingimused, ei saa jätta neid tingimusi kohaldamata üksnes lapse parimate huvide põhimõtte nimel; et mis puutub põhjenduste vastuolulisusse, nagu on toodud välja apellatsioonkaebuses, siis tuleb tõdeda, et see ei nähtu mitte kuidagi vaidlustatud kohtuotsuse sõnastusest; et kohtunik toob välja väga selged põhjused, miks perekonna ühtsuse põhimõtet ei kohaldata ja miks lapse parimad huvid ei tee selle põhimõtte kohaldamist võimalikuks; et kuigi kohus tegelikult selle põhimõtte kui sellise kohaldamist artikli 57 lõike 3 kohaldamisel ei välista, põhjendab ta väga selgelt, miks praegusel juhul ei saa seda põhimõtet kohaldada – selleks põhjuseks on asjaolu, et apellandi pereliikmetel on juba rahvusvahelise kaitse seisund; et kohtuniku järeldus, mille kohaselt on perekonna ühtsuse põhimõtte kohaldumatu, ei tulene mitte mingil moel sellest, et „asjaosalistele ei ole nende olukorra ebakõla võõras“; et tema otsuse juures sai määravaks just tõsiasi, et apellandi pereliikmetele on juba rahvusvaheline kaitse antud; et tegemist ei ole määrava asjaoluga, mille tõttu oleks pidanud suulist menetlust uuendada ja et apellant ei tõenda, mil moel kaitseõigusi rikuti.

Apellant lisab oma repliigis, et UNHCR rõhutab oma 2009. aasta mai suunistes, mis käsitlevad naiste suguelundite moonutamisega seonduvaid varjupaigataotlusi, et „nii nagu laps [lk 9], kelle vanematele on antud pagulasseisund, võib saada tuletatud pagulasseisundi, võivad ka vanemad, kelle lapsele on antud pagulasseisund, *mutatis mutandis*, saada tuletatud pagulasseisundi“, ja väidab, et asjaolu, et ta on teises liikmesriigis pagulasena tunnustatud „ei takista selle põhimõtte kohaldamist, kui tema pagulasena tunnustamine ei võimalda tal elada koos oma lapsega riigis, kus laps on kaitse saanud“. Ta rõhutab, et „Euroopa Kohus otsustas, et tuletatud pagulasseisundi automaatne andmine riigisiseste õigusnormidega ei ole vastuolus direktiivi mõtte ja Genfi konventsiooniga, vaid

vastupidi, sellise meetodiga püüti saavutada direktiivi 2011/95 artiklis 23 sätestatud eesmärki, st säilitada perekonna ühtsust“ ning järeldab sellest, et seevastu „praegusel juhul eelnimetatud seisundi põhimõtteline automaatne andmata jätmine isale, kelle laps on tunnustatud pagulasena, üksnes põhjusel, et isa on teises liikmesriigis kaitse saanud, läheb vastuollu direktiivi artiklis 23 taotletud eesmärgiga“.

Lähtudes Euroopa Kohtu 6. detsembri 2012. aasta kohtuotsusest [O. jt (C-356/11 ja C-357/11, EU:C:2012:776, punkt 81)], mille kohaselt riigisisised „ametiasutused peavad direktiivi 2003/86 kohaldamisel ja perekonna taasühinemise taotlusi läbi vaadates hindama kõiki kaalul olevaid huve tasakaalustatult ja mõistlikult, lähtudes eelkõige asjaomaste laste huvidest“, väidab ta et „samasugusele põhjenduskäigule tuleb tugineda ka rahvusvahelise kaitse taotlust läbi vaadates“ ning et praegusel juhul „on selline tasakaalustatud ja mõistlik hindamine täiesti puudu“.

V.2. Hindamine

Apellant sai rahvusvahelise kaitse Austrias. Ühele tema lastest, kes on alaealine, on antud rahvusvaheline kaitse Belgias. Apellant tahab samuti saada rahvusvahelist kaitset Belgias ja seal koos oma alaealise lapsega elada.

Apellant väidab sisuliselt, et Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta artikli 33 lõige 2 pakub liikmesriikidele võimalust, kuid ei tee neile kohustuslikuks tunnistada rahvusvahelise kaitse taotlus vastuvõetamatuks, kui – nagu praegusel juhul – mõni teine liikmesriik on rahvusvahelise kaitse juba andnud. Apellandi arvates peavad liikmesriigid tagama, et direktiivi 2013/32/EL, eelkõige selle artikli 33 lõike 2, rakendamisel järgitaks perekonna ühtsuse ja lapse parimate huvide põhimõtteid ning tema hinnangul välistab siinse juhtumi asjaoludel nende põhimõtete järgimine [lk 10] selle, et Belgia riik saaks kasutada oma võimalust tunnistada tema rahvusvahelise kaitse taotlus vastuvõetamatuks.

Apellant palub, et Euroopa Liidu Kohtule esitataks eelotsuse küsimused, et saada sisuliselt teada, kas siinse juhtumi asjaoludel tuleks mitmesuguseid Euroopa Liidu õiguse sätteid, millele ta täpselt viitab, tõlgendada selliselt, et need takistavad Belgia riigil kasutada võimalust tunnistada tema rahvusvahelise kaitse taotlus vastuvõetamatuks.

Kuna Conseil d'État (Belgia kõrgeima halduskohtuna tegutsev riiginõukogu) on viimase astme kohus ja tõstatatud küsimus on kohtuasja lahendamisel asjakohane, tuleb esitada apellandi esitatud küsimus Euroopa Liidu Kohtule.

ESITATUD PÕHJENDUSTEST LÄHTUDES

**OTSUSTAB CONSEIL D'ÉTAT (BELGIA KÕRGEIMA
HALDUSKOHTUNA TEGUTSEV RIIGINÕUKOGU) JÄRGMIST:**

[...]

Kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 267 kolmanda lõiguga esitatakse Euroopa Liidu Kohtule järgmine eelotsuse küsimus.

„Kas Euroopa Liidu õigusega, eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklitega 18 ja 24, Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. detsembri 2011. aasta direktiivi 2011/95/EL, mis käsitleb nõudeid, millele kolmandate riikide kodanikud ja kodakondsuseta isikud peavad vastama, et kvalifitseeruda rahvusvahelise kaitse saajaks, ning nõudeid pagulaste või täiendava kaitse saamise kriteeriumidele vastavate isikute ühetaolisele seisundile ja antava kaitse sisule, artiklitega 2, 20, 23 ja 31 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. juuni 2013. aasta direktiivi 2013/32/EL rahvusvahelise kaitse seisundi andmise ja äravõtmise menetluse ühiste nõuete kohta artikli 25 lõikega 6 on vastuolus see, et liikmesriik jätab direktiivi 2013/32/EL artikli 33 lõike 2 punktis a antud võimalust kasutades rahvusvahelise kaitse taotluse vastuvõetamatuna läbi vaatamata põhjusel, et teine liikmesriik on kaitse juba andnud, võttes arvesse, et taotleja on esimeses liikmesriigis kaitse saanud saatjata alaealise lapse isa, et ta on tuumik perekonna ainus lapsevanem, kes lapse kõrval viibib, et ta elab lapsega koos ning et kõnealune liikmesriik on andnud talle lapse hooldusõiguse? Kas perekonna ühtsuse ja lapse parimate huvide põhimõtted ei kohusta vastupidi liikmesriiki, kus selle vanema laps on kaitse saanud, andma kaitse ka vanemale?“ [lk 11]

[...]

[...] [allkirjad]